מסורת הש"ס

**גמ'** ב) אבל אמרו סימן ג"ק ג) ג"ל דטניף ג.) [נקמן כב.] **רש"י** ד) ג"ק מ"ז ה) היכא דלא ג"ק ו) בתוך שבה ג"ק **תוס'** ז) בטעמא אלא יעמן לכתן ג"ק ח) מדמטהר ג"ק ט) עי' רש"י ס"פ י) ע"ש בגמרא ופ"ע

הגהות הב"ח

(ב) **גמ'** ומי איני אומר כן:

שיטה מקובצת

ב] לו לישמעאל טעית ותיבת לר' נמחק: ג] אלא אמרו סימן: ג] ואני איני אומר כן: ד] לסבריה כגון שטינפה: ה] מה"ד לימא בטינוף: ו] מכאן ולהלן הלכך: ז] תיבות את"ל דזעירא נמחק: ח] דלא נקט שטינפה בת ששה אית ליה דזעירא ואדרבי ישמעאל: ט] חדשים שלמים ימי: י] הירון והרין בגימטריא: יא] לטהר בדבר: יב] לפעמים דבבהמה צריך: יג] תיבת קא נמחק: יד] בכור שיגתן לכהן דאיכא חזקה דממונא דעדיפא: טו] להתעבר הס"ד ותיבות בו מתעברות נמחק: טז] למזבח מטעם רוב ומיהו: יז] למימר דלקולא לא: יח] שלא ליתנו לכהן: יט] דאיכא רוב דמתעברות כשמגיעות: כ] לא אסר מדאורייתא: כא] דאפשר לברוק אפשר: כב] שיש מקום תיבת שום נמחק: כג] מדאורייתא מדמטהר גבי תינוק ועוד דרצה להתיר: כד] מקולקלין אלמא חייש למעוטא מדאורייתא היכא דאיכא חזקה בהדה דבבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת ואם תאמר: כה] אושעיא עבד שהכניסה במורץ שלה ועוד:

**רובא דתלי במעשה.** כגון עיבור הבהמה דתלי בהרבעה ולית ליה למיחש שמא לא עלה עליה זכר הילכך ספק: **ואני איני אומר כן.** לית מולק עליך בלשון שמועתי אלא בלשון אחר ולקמן מפרש מאי לית ליה סברייה לגמרייה: **במאי קמיפלגי.** ר' ישמעאל וגמרייה דר' יהושע דקתני אבל אמרו: ה) **בטינוף פוטר פליגי.** דרבי ישמעאל דמשוי ליה ודאי נכור סבר לחי נמי טינוף נמור שמחה לא מיפטרא: **לחומרא.** כגון גבי רישא דשמעתא דאי הוה מזלינן בתר רובא הוה משוינן ליה פשוט ודאי ז)(להא) מכאן ו) ומילך ז)(הוה) הילכך חייש למיעוטא למומרא ומשוי ליה ספק אבל הכא אי חיים למיעוטא קולא הוא לאפילו בא שמחה משוי ליה ספק: **גמריה.** אבל אמרו ח) (חית ליה דזעירי): **סבריה.** ואני איני אומר כן כו': ט)**בטינוף בסוף ששה.** שלישוה שמחמילה לטנף בתחלת חדש שביעי: **אין טינוף פחות מל' יום.** לישנה מקבלת זכר עד ל' יום: **לגמריה.** ט)לא י) ידעינן שטינפה בת ששה חדש ישמעאל פליג לחמר בת שמחה ואלא לכהן ומקו"ל אילו מיהו אפילו בתוך ג' חדשים ספק למ"ל טניף בתוך ג' מדשים או ד' מסגולד ומזהב וילדה בתוך שמחה והיכא לחזינן לא טניף ט)עד סוף ששה וטינפה בסוף ששה כלחמר רבי יהושע בסברייה ההוא בכור מעליא הוא לחם טינוף לגו טינוף הוה ילדה בתוך שמחה עד יום אחד בשמה שניה לטינוף הוי כל חדש שביעי כזעירי וה' חדשים ט) ימי העיבור הרי כלחה שמחה ולא חלד עד למחר כל חדשים עיבור בעינן שלמים ולמחר כך יולדת למחר כלחמרינן במסכת נדה (דף נח:) ויתן ה' לה הריון י) בגימטר' רע"ח וט' חדשים שלמים לי' יום הוו ר"ע ימים וביום רע"ח כתב קרא דיולדת: **לסבריה.** ולפי על גב דחזינא לחי טניף עד סוף ששה שמא נמי ספיקא הוא לית ליה דזעירי:

לגמרייה

מחוורתא ר' ישמעאל כרבי מאיר סבירא ליה דחייש למיעוטא רבינא אמר אפילו תימא רבנן כי אזלי רבנן בתר רובא ברובא דלא תלי במעשה אבל רובא דתלי במעשה לא ת"ר עז בת שנתה ודאי לכהן מיכן ולהלן ספק רחל בת שתים ודאי לכהן מיכן ולהלן ספק פרה בת שלש ודאי לכהן מיכן ולהלן ספק חמורה בפרה ר' יוסי ברבי יהודה אומר חמורה בת ארבע שנים עד כאן דברי רבי ישמעאל כשנאמרו דברים לפני רבי יהושע אמר להן צאו אמרו לו ג) לר' ישמעאל טעית אילו בוולד בלבד הבהמה נפטרת היה כדבריך ד) ג)(אלא) א)סימן הוולד בבהמה דקה טינוף ובגסה שליא ובאשה שפיר ושליא ואני (ג) ג) אין אני אומר כן אלא עז שטינפה בת ששה יולדת בתוך שנתה רחל שטינפה בת שנתה יולדת בתוך שתים אמר ר' עקיבא אני לא באתי לידי מדה זו אלא כל שידוע שביכרה אין כאן לכהן כלום וכל שלא ביכרה הרי זו לכהן ספק יאכל במומו לבעלים במאי קמיפלגי ר' ישמעאל ור' יהושע לימא בטינוף פוטר קמיפלגי רבי ישמעאל סבר טינוף פוטר ורבי יהושע סבר טינוף פוטר אי דחזינן ג)דטינוף דכולי עלמא לא פליגי דטינוף פוטר והכא בחוששין לטינוף קא מיפלגי רבי ישמעאל סבר אין חוששין לטינוף ור' יהושע סבר חוששין לטינוף ולא חייש והאמר רבא מחוורתא רבי ישמעאל כר"מ ס"ל דחייש למיעוט כי חייש לחומרא לקולא לא חייש ואיבעית אימא בין לקולא בין לחומרא חייש והכא במטנפת וחוזרת ויולדת בתוך שנתה קמיפלגי דרבי ישמעאל סבר מטנפת אינה חוזרת ויולדת בתוך שנתה והא מדאוליד ודאי לא טניף ור' יהושע סבר מטנפת חוזרת ויולדת בתוך שנתה ואני איני אומר כן אלא עז שטינפה בת ששה יולדת תוך שנתה רחל שטינפה בת שנתה יולדת בתוך שתים מאי איכא בין גמריה לסבריה ד) שטינפה בסוף ששה ואיכא ביניהו דזעירי דאמר זעירי ג)אין טינוף פחות משלשים יום לגמריה אית ליה דזעירי לסבריה לית ליה דזעירי ואיבעית אימא דכולי עלמא אית להו דזעירי והכא ביולדת למקוטעין קמיפלגי לגמריה

**מחוורתא רבי ישמעאל כר"מ ס"ל דחייש למיעוטא.** וסמטעם שמוך מיעוטא לחיק מסעכרות לחזקה דבחזקת שלא ילדה ואימרינן ליה רובא מין למוסבו ודאי נכור לגמ' הוי שלא פלגא ופלגא כדאמר בר"פ בתרא דיבמות (דף קיט.) ומס המרכתי והא דמטהרינן בספק טומאה בפרק כסוי הדם (חולין דף פו.) היינו משום דילפינן מסוטה ד) ליטהר בדבר שאין בו דעת לישמעאל ולהכי קאמר התם מס אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להיתר: **רבינא אמר אפילו תימא רבנן.** תימה לגמ' מאי הכי בר"פ בתרא דיבמות (דף קיט. וסס) אמתני' לגמ' תגמא ולא תתייבס עד שתדע שמא [מעוברת] היא לרחמה ו"ל למסמים לחדם לגמ' תסיב תלי במעשה כמו מסמים דבהמה יב) לפעמים דבהמה לריך להרגיע כלאמר בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף נא.). מוסב להכנים כמלמול בשפופרת: **ורבי יהושע סבר חוששין לטינוף.** ות"ת הס ג) קס מסקינן לקמן לרבי יהושע לא מיים למיעוטא דלרייך ממתני' לימא מלחה ר' יהושע אומר לימה מוסבת ות"ל היכי מיים הכא למיעוטא דמטנפת ועוד דבכי הא גוזעת להכא לפילו ר"מ לגמ' מיים כלאמר בריש פרק בתרא דיבמות (דף קיט.) להיכא לחיכא רובא וחזקה הוי המיעוט מיעוט דמיעוטא והכא מיכא רובא לחין מטנפות וחזקה שהיא בחזקת שלא ילדה ו"ל דמ"מ לגמ' הוי ולחי נכור יד) שמין לכהן לחיכא חזקת ממונא דעדיפא והמוליא מחבירו עליו הרחיה ולפילו לרב לחזיל בממונא לחר הרוב להיה דהכי קיימא לן בשמוכר שור לחבירו ונמלא נגמן (ב"ק דף מו.) היינו משום לחמר קים לי בשפמני שאני מן הרוב ת"ל יש לחלק בין ממון שאין לו מוצאין לממון שיש לו מוצאין ומיהו היא קלא מימה לענין ללקוח בגזיזה ועבודה ולענין ליקרב למזבח מסיב ולחי נכור לחזקת ממון הוא ולפילו לרב מודה הכא לחין הולכין בממון אחר הרוב כלפי לעיל ו"ל דגזר חמורה אטו בהמה טהורה: **ואיבעית אימא בין לקולא בין לחומרא חייש.** מעיקלא נמי דהוה בעי למימר מסתם דהיינו לר' ישמעאל אבל לר"מ בכ"מ חיים ומכ"מ חיים לדקדק מכאן להא לר"מ חיים למיעוטא היינו מדאורייתא מדחיים הכא לפילו נהקל להיינו ז)שלא יט) נותנו לכהן ללא חזלינן בממון אחר הרוב ג"ל משום לחיכא רוב יט) מתעברות כשמגיעות לזמן הרלויות להתעבר שמסייע למיעוט וכפ' אין מעמידין (ע"ז דף לד:) גבי גבינת בית חלוייתי לחמר לר"מ חיים למיעוטא וגזר רובא אטו מיעוטא ולא גזר שלא מקומות אטו אותו מקום משמע דבאותו מקום נמי כ) לאו מדאורייתא ללא מדלכנן מטעם גזילה אטו מיעוטא ובפ"ק דחולין (דף יב.) נמי דפריך לר"מ פסח וקדשים מאי חיכא למימר דשרע רחמנא ולא קאמר בשר תאוה מאי חיכא למימר דשרע רחמנא משמע דמדלכנן חיים למיעוטא ופילו גזר בשר תאוה בפסח וקדשים לא גזר דלמ לחפשר ולפ על פי שלא יכלו להעמיד שם גזירתם העמידוה היכא דחפשר ס"ג בדאורייתא היכא דחפשר כא) חפשר בדוק לא חפשר דשר חיכא דבדאורייתא אין חילוק בין חפשר ללא חפשר לא היה לחכמים לאוס ולגזור היכא דחפשר כיון שרצו כב) שוס מקום שלא חסו חיכא היכא דחפשר ומיהו היכא דחזקה מסייעת למיעוטו נרלה דחיים ר"מ למיעוטו מדאורייתא כג) ד)מדטהר גבי תינוק ט)ועוד רוצה להמיר בפרק כיסוי הדם (חולין דף פו:) לשמוט אותו ואת בנו אחר שמיטת חרם שוטה וקטן י)לפ על גב דאין רוב מעשיהן מקולקלין כד) ות"ת בפרק הזהב (ב"מ דף נה:) גבי ממשה חומשין הן ממש דחמרי הוי מדרבנן חפילו לר"מ דקחמר עשו חיזוק לדבריהם ולמה היו טבל לחולייתא דסמוך מיעוטו לחין מעשרים לחזקת טבל וי"ל לחין זה חזקה דלמא כרבי חושעיא כה) עבדה שהכניסה במורץ (פרכות דף נח.) ועוד לחין להחזיק שוס מלס ברשע בשביל מיעוטו שחין מעשרין:



מסכת ידים

**פרק ד' המשך משנה ו'**

אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, וְכִי אֵין לָנוּ עַל הַפְּרוּשִׁים אֶלָּא זוֹ בִלְבָד, חֲרֵי הֵם אוֹמְרִים, עַצְמוֹת חֲמוֹר טְהוֹרִים, וְעַצְמוֹת יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל טְמֵאִים. אָמְרוּ לוֹ, לְפִי חִבָּתָן הָיָה טַמְאָתָן, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אָדָם עַצְמוֹת אָבִיו וְאִמּוֹ תַּרְוָדוֹת. אָמַר לָהֶם, אַף כְּתִבֵי הַקֹּדֶשׁ, לְפִי חִבָּתָן הָיוּ טְמֵאִים, וְסִפְרֵי הוֹמֵרִים שֶׁאֵינָן חֲבִיבִין אֵינָן מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם:

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ל מהלכות נכוהות הלכה י טוש"ע י"ל סימן שטו סעיף ז:

רבינו גרשום

מחוורתא כר'. ברובא דלא תלי במעשה. כגון סריס ואילונית דמעצמן הוו הכי: אבל רובא דתלי במעשה. באחר לא אזלי בחר רובא אלא חיישי למיעוט מאי מעשה בשמא אם עלה עליה זכר אי לא: כפרה. דבת שלש וראי לכהן: עד כאן דברי ר' ישמעאל. היינו כמו דברי ר' ישמעאל: עז שטינפה בת ששה. חדשים יולדת בתוך שנתה דטינוף הוי בחדש שביעי ומתעברת לסוף שביעי וטוענת [ה'] חדשים ויולדת לסוף שנתה וטינוף פוטר מבכורה: אני לא באתי לידי מדה זו. דאיני יודע אם מטנפת בסוף ששה אם לא: אלא כל שידוע כר' ואם ספק ר' עקיבא מחמיר שהוא נוהג ספק בכל אפילו בת שנתה: ר' ישמעאל סבר טינוף אינו פוטר. ומשום ה"ק וראי לכהן דלא ילדה עדיין ואפילו אם טינפה קודם לא נפטרה בכך: ר' ישמעאל סבר [אין חוששין לטינוף]. כיון דלא חזינא אין חוששין לטינוף הואיל דבתוך שנתה ילדה דתרתי לא עבדה: והאמר רבא מחוורתא [ר' ישמעאל] כר"מ סבירא ליה דחייש למיעוט. אפילו הכא דליתיה קמן דלא חזינא הכא נמי ניחוש לטינוף אע"ג דלא חזינא: כי חייש לחומרא. לחייבה בבכורה דמיעוט בהמה אין יולדת בתוך שנתה והך נמי אימר לא ילדה ומיחייבה בבכורה. אבל הכא אם חייש למיעוט דטנפו היינו קולא ופטור מן הבכורה: ואני אין אני אומר כן. מפרש הברייתא כגון אמר מר: מאי איכא בין גמריה לסבריה. אלא אמרו היינו גמריה מה שלמד מרבו. סבריה היינו ואני איני אומר כן. ולדברי שניהם משמע דטנוף פוטר: כגון שטינפה בסוף ששה. חדשים שנולדה כשמתחיל חדש השביעי: ואיכא ביניהו דזעירי דאמר. דטינוף ל' יום הוי: לגמריה. שלא נאמר בה יולדת בתוך שנתה משמע שיום ראשון בתחלת שנה שניה יולדת: אית ליה דזעירי. דל' יום שלמים מטנפת ומתעברת ה' חדשים שלמים (שבו) שהוא עבור בהמה דקה נמצא יולדת יום אחד בשנה שניה: לסבריה דאמר. יולדת בתוך שנתה ודאי לית ליה דזעירי. אבל סבר פחות מל' מטנפת ומתעברת קודם השלמת ל' ויולדת בתוך שנתה:

הוקדש לעילוי נשמת ר' **יצחק דוד ברצלר** ז"ל ב"ר **אהרן** ז"ל נלב"ע ב' אייר תשס"ז

**חלב פוטר איבא ביניהו.** פסק ר"מ דחלב לית ליה פוטר לקמן בפירקין (דף כד.) מסקינן כלשב"ג דחמר בעוקא בהמה מניקה מעובד כוכבים לפטורה מן הבכורה דלא מרחמנא אלא"כ ילדה אבל מעשה חלב לחוד לא מיפטרא אי לאו דחיכא ולד בהדה דמזינא דמרחמנא ליה ומניקנא ומתוך כך מדקדק ר"ת דהכי הלכתא דחיישינן למיעוטא היכא דחיכא חזקה בהדה כי הכא שהיה מחזקת שלא ילדה ואפילו לא קיימת לן כרבי מאיר דמטהר בהיה לדוב תינוקות מטפחים (נדה דף יח:) מעשה שמוך מיעוטא לחזקה להחמיר מיהא חיישינן ומע"ג דפש"ק דמולין (דף ימ:) משמע דאין הלכה כר"מ אפילו להחמיר דקאמר לר"מ דחיים למיעוטא היכי אכיל בשרא משמע דאין הלכה כן דלא קאמר היכי אכילין בישרא מכל מקום היכא דחזקה מסייעתו חיישינן והכא היכא חזקה להעמד בהמה בחזקת שלא ילדה ומתוך מיעוטא דמולדות ומע"ג דפש"ק דמולין (דף ימ:) משמע דאין הלכה כר"מ אפילו להחמיר מיהא חיישינן והכא היכא חזקה לחזקה מסייעתו חיישינן והכא לחמרינן פ"ק דמולין (דף ג:) דרוב מצויו אצל שחיטה מומחין הן ולא לחמרינן מתוך מיעוטא דאין מומחין לחזקה דהמה בחזקת איסור עומדת עד שלא נשחטה ההוא רובא מצוי הוא ואכיא טובא בעניו שמניו ברים גיטין (דף ב:) ומפילו לר"מ דחיים למיעוט' משם ספרי דדייני מגמר גמירי ומיעוטו לא אכיא מה חיים ליה ר"מ דלחמרינן ברים בעות כותים (נדה דף נב.) וכן י"ל דהיה דיבעות (דף קכא:) דחיים אחין לסס סוף דלידעד אחתו מותרת ואע"ג דחמרינן מתוך מיעוטא דמלטים לחזקת אשת איש הוא [ומה שהחמירו שם לכתחלה משום חומרא דאשת איש וגוסף נמי לא אזלינן בית כמר רובא להעיד עליו להניח את אשתו] וגם נחתרא רובא מסבלי והלר מקדשי ומיעוטו מקדשי ומיעוטו מקדשי והלר מסבלי דחיכא רובא וחזקה להתיר משמע מהגמ' דפרק בני העיר (דף כ:) ויש לחמוה מהא דפרק בני העיר (דף כ:) ויש לחמוה מהא דפרק בני העיר (דף כ:) ויש לחמוה מהא